

Lessen uit Austerlitz

verslag excursie Cooplink en ZorgSaamWonen, 9 juli 2025

Austerlitz is in de wereld van wonen, welzijn en zorg misschien wel het meest bekende dorp van Nederland. Dat heeft alles te maken met de zorgcoöperatie die bewoners in 2012 opgericht hebben. Austerlitz Zorgt is een van de eerste zorgcoöperaties van Nederland. De eerste is in Hoogeloon te vinden en de bewoners van Austerlitz hebben gebruik gemaakt van de kennis en ervaringen van deze coöperatie. Op hun beurt delen de initiatiefnemers van Austerlitz Zorgt ook hun kennis. Talloze malen hebben zijn het verhaal verteld en anderen geïnspireerd. Er is bezoek geweest van het Koninklijk Huis tot delegaties uit Zuid-Korea en andere landen. Dus hoog tijd voor een excursie van Cooplink en ZorgSaamWonen naar dit bijzondere dorp!

Het dorpshuis Hart van Austerlitz

Op 9 juli ontving Jan Snijders, één van de drijvende krachten achter de zorgcoöperatie een groep van ca. 20 nieuwsgierigen vanuit Coopl ink en ZorgSaamWonen die zich liet rondleiden en informeren over de ontstaansgeschiedenis en de actuele situatie. Jan is een geboren verteller (hij is niet voor niets docent geweest) en we hingen aan zijn lippen.

Jan vertelt over de droom die de inwoners van het dorp al in 2007 hadden. Zij wilden graag dat iedereen er prettig oud kan worden en niet hoeft te verhuizen als er zorg nodig is. En zo is het allemaal begonnen. Het hele verhaal heeft Jan opgeschreven in het boek “Austerlitz doet het zelf.” Een aanrader! En buitengewoon leerzaam voor (beginnende) initiatieven. Dat beaamden ook twee deelnemers aan de excursie die het boek al van tevoren gelezen hadden.

Austerlitz heeft ongeveer 1850 inwoners waarvan 550 mensen lid zijn van de coöperatie. Daarvan zijn er 300 boven de 65 jaar. 100 inwoners zijn actief als vrijwilliger voor de zorgcoöperatie. Leden betalen 25 euro per jaar aan lidmaatschapsgeld maar lidmaatschap is niet verplicht om gebruik te kunnen maken van de diensten. Op basis van een behoeftepeiling zijn er verschillende diensten opgezet: Austerlitz eet, Austerlitz klust, Austerlitz rijdt, Austerlitz beweegt, Austerlitz past op en nog veel meer. “Er is geen voorziening meer dat uit het dorp verdwijnt of we gaan het zelf doen”, zegt Jan. “Zo hebben we het buurtcafé overgenomen en binnenkort ook de begraafplaats.”

Jan vertelt wat Austerlitz allemaal zelf organiseert

Een succesfactor is volgens Jan de dorpsondersteuner. “Inmiddels hebben we er twee. Zij zorgen dat vraag en aanbod bij elkaar worden gebracht. Zij kennen de inwoners, de vrijwilligers en werken samen met de wijkverpleegkundige en huisarts. Onze inwoners worden niet het bos ingestuurd waar ze verdwalen in de jungle van regels. De dorpsondersteuner lost de vragen van de mensen gewoon op, zorgt voor overzicht en een geïntegreerd aanbod, zet de inwoner en de mantelzorg centraal.” Jan refereert aan een uitspraak van het komisch duo Van Kooten en de

Bie. “Er zijn ontwikkelde landen, ontwikkelingslanden en ingewikkelde landen. Nederland is een ingewikkeld land.” Daarom is het fijn dat de dorpsondersteuner dicht bij de inwoners staat en ervoor zorgt dat mensen niet met een kluitje in het riet gestuurd worden. Inmiddels voert de zorgcoöperatie ook de Wmo voor de gemeente uit en ontvangt daarvoor middelen. Trots vertelt Jan dat uit onderzoek van Companen is gebleken dat de klanttevredenheid hoog is en dat de zorgvraag naar achteren is geschoven. “We scoren het laagste op eenzaamheid in de gemeente Zeist.”

Jan geeft uitleg bij de woningen die op initiatief van Austerlitz Zorgt gebouwd zijn

Het starten van een zorgcoöperatie is niet moeilijk, vindt Jan. “Een ander verhaal is het realiseren van woningen. Dat is niet eenvoudig.” Maar ook dat is gelukt. De zorgcoöperatie heeft het initiatief genomen voor het realiseren van zorgwoningen en voor het ‘Hart van Austerlitz’: een multifunctioneel gebouw met een school, peuterspeelzaal, dorpsbibliotheek, gezondheidscentrum en ontmoetingsruimte. Er zijn 25 zorgwoningen gerealiseerd waarvan er 17 in het Hart van Austerlitz te vinden zijn en door de corporatie gebouwd zijn. Acht zijn vrijesectorwoningen, en die zijn in het bezit van WoonStichting NuVoorStraks. “De corporatie mocht die in tijden van minister Blok niet bouwen.” Daarnaast zijn er 15 starterswoningen gebouwd. “Dat zijn sociale koopwoningen.” De zorgwoningen voldoen aan de eisen van het Zorgplus pakket van het keurmerk Woonkeur. Het duurde lang voordat de woningen er kwamen. “In eerste instantie wilde de corporatie niet meewerken. Nou, daar gingen we dan niet op wachten. De slak bepaalt bij ons niet het tempo”, zegt Jan. “Dus gingen we gewoon zelf aan de slag.” Inmiddels is de relatie met de corporatie uitstekend. Wat betreft de financiering merkte Jan dat banken niet stonden te springen. “De Rabobank en Triodos bank wilden in ieder geval praten en uiteindelijk heeft de Triodosbank 70% van de zorgwoningen van NuVoorStraks gefinancierd.” Crowdfunding ging relatief makkelijk in het dorp en ook de provincie sprong bij.

Als je aan Jan vraagt wat het geheim van Austerlitz is, dan antwoordt hij: “Zorg voor draagvlak in het dorp. Als je erin slaagt de gemeenschap aan je te binden dan verwerf je een goede positie om in gesprek te gaan. Wij peilen nog steeds regelmatig waar de behoefte ligt.” Verder raadt hij ons aan niet te snel op te geven als een professionele organisatie zegt dat iets niet kan. Jan: “Ga op zoek naar voorbeelden waar het wel kan. Dan kun je laten zien: het kan, want het bestaat. Dat helpt bij de onderhandelingen.” Als mensen zeggen dat iets niet kan, moet je niet te snel opgeven. “Zoek naar het experimenteerartikel. Dat is er vaak.” Een andere tip die hij meegeeft heeft te maken met de toewijzing van woningen. “Let op de regionale en lokale huisvestingsverordening. Verdiep je erin. Ze zijn niet overal hetzelfde.” Een tip van een heel andere orde is de volgende: “Zoek publiciteit. Die kan helpen. En de komende gemeenteraadsverkiezingen bieden kansen voor je project.”

Austerlitz groeit en daarom wordt er nog steeds gebouwd

Austerlitz Zorgt is nog lang niet ‘af.’ Er zijn nog voldoende plannen. Het is al een dementievriendelijk dorp, maar de bewoners willen dat het in 2030 een volledig levensloopbestendig dorp is. Verder willen ze van Austerlitz in 2050 een ‘blue zone’ maken. Voor zover het dorp dit nog niet is. Wij, als deelnemers van deze interessante excursie, zijn er nu al van overtuigd dat Austerlitz een perfecte plek is om fijn oud te worden!

Leestip, hier te bestellen: [Austerlitz doet het zelf - 9789085602644 - Uitgeverij SWP](mailto:9789085602644@uitgeverij-swp.nl)